

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr. 17
la Hotărârea Consiliului INJ nr. 18/2
din 18 octombrie 2024*

CURRICULUM

pentru instruirea prin activități simulative la disciplina

„ APLICAREA MĂSURILOR DE PROTECȚIE ÎN CAZUL VIOLENȚEI ÎN FAMILIE ”
(candidați la funcția de judecător)

AUTOR:

Arina Țurcan-Donțu,
avocat, formator INJ

_____AVIZAT

Șefa Direcției instruire și cercetare
Ecaterina POPA

CHIȘINĂU, 2024

I. INTRODUCERE

Violența împotriva femeilor și violența în familie este un fenomen larg răspândit și în Republica Moldova. Formele de violență împotriva femeilor rezultă în mare parte din raporturile inegale de forță între femei și bărbați, generând discriminarea femeilor, atât în societate, cât și în familie.

Datele statistice prezentate în Studiul „Bunăstarea și siguranța femeilor”^[1], atestă că aproape trei sferturi din femeile din Moldova (73%) care au avut vreodată un partener intim au fost supuse unei forme de violență. Cea mai răspândită formă de violență din partea unui partener intim este violența psihologică, la care au fost supuse 71% din femei (cu mult peste media UE de 43%).

Republica Moldova a ratificat Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul) prin Legea nr.144/2021¹, astfel demonstrând importanța pe care o atribuie problematicii de prevenire și combatere a violenței față de femei și a violenței în familie, asumându-și angajamentul ferm de realizare a măsurilor necesare în acest sens, inclusiv în partea protecție victimilor prin aplicarea măsurilor de protecție. Iar din 1 mai 2022, Republica Moldova, în calitate de Înalță Parte, a fost inclusă în procedura de evaluare.

Curriculum-ul pentru activitățile simulative din modulul „Aplicarea măsurilor de protecție în cazul violenței în familie” are drept scop formarea abilităților de înțelegere, interpretare și aplicare corectă a prevederilor legale la examinarea în prima instanță a cererilor de cererilor de aplicare a măsurilor de protecție în cazul violenței în familie.

La fel, se urmărește efectuarea simulărilor, dezvoltarea deprinderilor practice și abilităților necesare judecătorului în aplicarea măsurilor de protecție în cazul violenței în familie și care influențează în mod direct soluționarea corectă a cauzelor privind aplicarea măsurilor de protecție.

Obiectivele și sarcinile-cheie a modulului simulativ la tema sus-menționată constau în a desfășura un proces de instruire cu utilizarea exclusivă a unor activități de simulare, conform unor scenarii din timp pregătite, care vor include: activități de întocmire a actelor procesuale, activități de simulare a ședințelor de judecată, activități de întocmire a încheierilor judecătorești, activități de analizare și discutare a unor soluții deja pronunțate în cauze civile reale, alte activități practice etc. Scopul activităților de simulare constă în a asigura viitorii judecători cu cunoștințe, abilități și deprinderi practice pentru aplicarea corectă a legislației procesual civile și legislației materiale conexe la soluționarea incidentelor procedurale și a cererilor la examinarea unei cauze privind aplicarea măsurilor de protecție în cazul violenței în familie”.

Curriculum-ul și scenariile în baza cărora se vor petrece activitățile simulative sunt elaborate în baza legislației procesual-civile în vigoare a Republicii Moldova, a doctrinei juridice de specialitate, a practicii judiciare.

II. COMPETENȚE

Urmare a activităților simulative, audientul candidat la funcția de judecător va obține următoarele competențe, deprinderi și abilități practice:

- a) competențe practice de organizare și desfășurare a unui proces civil privind aplicarea măsurilor de protecție în cazul violenței în familie;

---

¹ Legea Nr. 144/2021 cu privire la ratificarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, publicat la 22.10.2021 în Monitorul Oficial Nr. 256-260, art. 320. Disponibil : www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=128240&lang=ro.

- b) competențe și abilități de comportament în proces, în special în situații de criză sau conflictuale;
- c) abilități de „menținere sub control” a publicului, părților și participanților la proces;
- d) aprofundarea cunoașterii normelor de procedură (cunoașterea procedurii „pas cu pas”) aplicabile în cazul examinării cauzelor de civile privind aplicarea măsurilor de protecție în cazul violenței în familie;
- e) cunoașterea problemelor de procedură care pot apărea în practică în cazul examinării cauzelor de civile privind aplicarea măsurilor de protecție în cazul violenței în familie;
- f) competențe de cunoaștere și înțelegere a rolului pe care îl au în proces părțile, reprezentanții, avocații, alți participanți, grefierii, traducătorii etc., precum și dezvoltarea abilităților practice de interacțiune cu aceștia;
- g) dezvoltarea abilităților de comunicare: cu părțile și participanții la proces, cu publicul și cu mass-media;
- h) aprofundarea cunoașterii drepturilor fundamentale și libertăților omului prevăzute de Constituție, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul), alte acte internaționale și aplicarea lor în practică;
- i) dezvoltarea abilităților de redactare, motivare a încheierilor judecătorești în cazul admiterii sau respingerii cererii privind aplicarea măsurilor de protecție în cazul violenței în familie, precum și utilizarea corectă a jurisprudenței CEDO în motivarea lor;
- j) dezvoltarea abilității de management corect al timpului judiciar;
- k) dezvoltarea aptitudinilor de recunoaștere și minimizare a stereotipurilor și prejudecăților și de evaluare a riscului de comitere a actelor de violență.

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

La sfârșitul modulului de activități simulative, audientul candidat la funcția de judecător va:

1. cunoaște spectrul chestiunilor care trebuie soluționate la faza intentării procesului civil privind aplicarea măsurilor de protecție în cazul violenței în familie;
2. cunoaște modul de desfășurare și organizare a ședinței de pregătire a cauzelor civile pentru dezbateri judiciare;
3. ști să conducă și să desfășoare o ședință de judecată în care se vor soluționa probleme și incidente care nu țin de fondul unei cauze civile;
4. identifica problemele de procedură care pot apărea în practică în procesul examinării cauzelor civile privind aplicarea măsurilor de protecție în cazul violenței în familie și felul în care acestea pot fi depășite;
5. ști să emită și să motiveze încheierile judecătorești care se emit în astfel de cazuri;
6. ști să utilizeze corectă jurisprudența CEDO în motivarea încheierilor;
7. avea abilități de aplicare practică a drepturilor fundamentale și libertăților omului prevăzute de Constituție, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale alte acte internaționale;
8. avea abilității de management corect al timpului judiciar;
9. avea abilități de comunicare: cu părțile și participanții la proces, cu publicul și cu mass-media;

10. avea abilități de „menținere sub control” a publicului, părților și participanților la proces.

IV. ADMINISTRAREA ACTIVITĂȚILOR DE SIMULARE

Tematica activităților de simulare	Formator	Semestrul	Total ore pentru simulări	Evaluarea
<i>Procedura înaintea primei instanțe</i>				
B.3.2. Aplicarea măsurilor de protecție în cazul violenței în familie	Arina Țurcan-Donțu	I	20 (8/12)	Evaluare continuă a activității / Examen final

V. TEMATICA SIMULĂRILOR ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR ÎN ACTIVITĂȚILE DE SIMULARE

Nr. crt.	Tema instruirii prin activități simulative	Numărul de ore pentru activitățile simulative
B.3.2. Aplicarea măsurilor de protecție în cazul violenței în familie		
1.	Implicații teoretice incidente asupra procedurii de examinare a cererilor de aplicare a măsurilor de protecție în cazul violenței în familie	8
2.	Simularea procesului de soluționare a cererii cu privire la aplicarea măsurilor de protecție în cadrul violenței în familie	2
3.	Simularea procesului de soluționare a cererii de aplicare a măsurilor de protecție în privința copiilor/adulților și a persoanelor cu vulnerabilități multiple (persoane cu dizabilități fizice, senzoriale, intelectuale sau psiho sociale în privința cărora sunt aplicate măsuri de ocrotire judiciară) - în cadrul violenței în familie	2
4.	Simularea procesului de soluționare a individualizării măsurilor de protecție și a termenului de aplicare - în cadrul violenței în familie	2
5.	Simularea procesului de soluționare a problemei de încetare a procesului în cazul în care cererea de aplicare a măsurilor de protecție este depusă de un organ, o organizație sau o persoană în vederea apărării drepturilor, libertăților sau intereselor legitime ale unei alte persoane fără ca legea să le confere acest drept	2
6.	Simularea procesului de soluționare a problemei de prelungire a măsurilor de protecție aplicate anterior	2
7.	Simularea procesului de soluționare a problemei de revocare a măsurilor de protecție aplicate anterior	1
8.	Evaluare și feedback	1
Total ore		20

VI. METODICA ACTIVITĂȚILOR DE SIMULARE/RESURSE LOGISTICE

METODICA ACTIVITĂȚILOR DE SIMULARE	RESURSE LOGISTICE
<p><i>Reguli referitoare la scenariile folosite în cadrul activităților de simulare.</i></p> <p>Scenariile conform cărora se vor petrece activitățile de simulare sunt elaborate de formator pe baza unor cauze civile reale, însă nu se vor copia sau repeta.</p> <p>Scenariile sunt modelate astfel încât, pe lângă faptul că, vor implica situații des întâlnite în practică, vor scoate în prim plan subiecte complicate sau dificil de soluționat, ceea ce va implica (pentru audienți) un efort suplimentar de studiere a practicii judiciare, recomandărilor C.S.J., teoriei de specialitate, jurisprudența CtEDO etc.</p> <p>Scenariile nu vor include și actele procesuale care se întocmesc de către părți și alți participanți la proces în cazurile pe baza cărora se petrec activitățile simulative.</p> <p>Scenariile vor fi întocmite astfel încât să includă posibilitatea părților de a discuta și contesta argumentat și întemeiat posibilitatea încetării procesului în care cererea de aplicare a măsurilor de protecție este depusă de un organ, o organizație sau o persoană în vederea apărării drepturilor, libertăților sau intereselor legitime ale unei alte persoane fără ca legea să le confere acest drept. Astfel, încât în dependență de argumentele aduse audientul cu rol de judecător să decidă adoptarea soluției procesuale potrivite.</p> <p><u>Aspecte metodice recomandate pentru lucru în grup.</u></p> <p>Grupul de audienți se va împărți în grupe a câte patru audienți în fiecare grup. Rolurile vor fi distribuite astfel: un judecător, un grefier, o victimă (reprezentant al victimei), o persoană interesată/ un presupus agresor (reprezentant al presupusului agresor). Repartizarea audienților pe grupuri și repartizarea audienților din grupuri pe roluri se face de formator la începutul orei practice. Tot atunci fiecărui grup i se repartizează scenariul cauzei care urmează să fie simulată în dependență de tema simulării.</p> <p><i>Activitatea scrisă în cadrul simulărilor.</i></p> <p>Activitatea scrisă în cadrul grupurilor are loc concomitent, în toate grupurile.</p> <p>Pentru aceasta formatorul pregătește un număr de scenarii la tema respectivă egal cu numărul de grupuri de audienți, astfel încât în activitatea scrisă să fie antrenați toți audienții candidați la funcția de judecător.</p> <p>Pentru studierea scenariului și pregătirea unui act scris se acordă un interval de timp nu mai mare de 25-30 minute. În cazul unui scenariu complicat, nu se ține cont de acest interval de timp.</p> <p>Audienții cu roluri de victimă și reprezentanți ai victimei în auditoriu studiază materialele scenariului și tot atunci pregătesc cererea sau demersul care va fi supus examinării în ședința simulată privind examinarea cererilor de aplicare a măsurilor</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ una sau mai multe săli special amenajate pentru simularea proceselor de judecată; ➤ echipament de înregistrare video și audio a ședinței de judecată; ➤ o sală dotată cu unul sau mai multe calculatoare și printere; ➤ acces la internet, materiale de birotică; ➤ robe pentru judecător, grefier, avocați; ➤ după caz: tablă flip-chart, proiector.

de protecție în cazul violenței în familie.
 Cererea sau demersul pregătit de reclamant și se transmite audientului cu rol de persoană interesată, presupus agresor din cadrul grupului și formatorului.
 Audientul cu rol de persoană interesată, presupus agresor din cadrul grupului pregătește poziția sa scrisă referitoare la temeinicia cererii sau demersului respectiv, care se printează și se transmite tot atunci audientului cu rol de victimă și formatorului.
 În tot timpul activităților scrise în grupuri, formatorul se află în auditoriu, supraveghează activitatea audienților, răspunde la întrebări și dă sfaturi și recomandări.
 Dacă toate actele pregătite de audienți nu conțin erori grave de drept sau de interpretare care să suscite refacerea sau redactarea lor, ele se transmit audientului cu rol de judecător.
Activitatea verbală în cadrul simulărilor.
 Activitățile simulative verbale au loc prin simularea unei ședințe de judecată, petrecută conform regulilor de procedură fixate în CPC. În ședința de judecată sunt antrenați audienții potrivit rolurilor dinainte stabilite.
 Ședința de judecată se înregistrează audio și video.
 După încheierea ședinței de judecată, audientul desemnat cu rol de judecător pregătește încheierea judecătorească.
 Simulările ședințelor de judecată se fac pe rând: grup după grup.
 La finalul fiecărei activități de simulare, cât și la finalul întregului modul de simulare, formatorul dă recomandări practice, comentează activitatea audienților. La fel, formatorul dă exemple de bune practici și rele practici.

VII. EVALUAREA

A. Evaluarea continuă a audientului se va face cu două note pe scara de la 1 la 10 pentru fiecare activitate de simulare în care este antrenat. O notă va fi acordată pentru calitatea actelor procedurale întocmite (individual sau în grup). A doua notă va fi acordată pentru calitatea prestației verbale.

La evaluarea activității scrise se recomandă luarea în calcul a următoarelor criterii:

- a) Cunoașterea, aplicarea și interpretarea normelor de drept material și procedural.
- b) Capacitatea de a rezuma și reda faptele.
- c) Capacitatea de a întocmi actele procedurale structurat și clar, în conformitate cu dreptul procedural național.
- d) Caracterul complex și plenitudinea documentelor.
- e) Corectitudinea soluției reținute în încheierea judecătorească și a concluziilor făcute.
- f) Aplicarea dreptului internațional și a normelor drepturilor omului.
- g) Veridicitatea și logica motivării.
- h) Limbajul și stilul de redare.

La evaluarea activităților verbale se recomandă luarea în calcul a următoarelor criterii:

- a) Cunoașterea, aplicarea și interpretarea normelor de drept material și procedural.
- b) Motivarea și caracterul adecvat al argumentelor.

- c) Modul de executare a obligațiilor și de exercitare a drepturilor care rezultă din calitatea procesuală atribuită în cadrul simulării;
- d) Corectitudinea aprecierii faptelor și a probelor;
- e) Corectitudinea reacției la situații neașteptate;
- f) Comportamentul în situații de conflict sau situații emoționale dificile;
- g) Corectitudinea, logica și ordinea adresării întrebărilor în cadrul audierilor;
- h) Calitatea strategiilor și tacticilor procesuale aplicate;
- i) Creativitatea;
- j) Aplicarea dreptului internațional și a normelor drepturilor omului;
- k) Veridicitatea, structurarea și logica expunerii verbale;
- l) Gestionarea timpului judiciar (pentru audientul care joacă rolul de judecător).

B. Evaluarea finală se va efectua prin examen compus din:

- a). test-grilă (format din întrebări teoretico-aplicative);
- b). sarcina practică (care va consta din întocmirea unui act procesual, în baza unei spețe).

VIII. BIBLIOGRAFIE

Acte internaționale:

Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Roma, 04.11.1950. Ratificată prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 1298 din 24.07.1997. În: *Tratate internaționale la care Republica Moldova este parte (1990-1998)*. Ediție oficială. Vol. 1, Chișinău: Moldpres, 1998.

Convenția privind procedura civilă. Haga, 01.03.1954. Aderat prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr.1136-XII din 04.08.1992. În: *Tratate internaționale la care Republica Moldova este parte (1990-1998)*. Ediție oficială. Vol. 4, Chișinău: Moldpres, 1998.

Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul), ratificată de Republica Moldova prin Legea nr.144/2021²

Jurisprudența CtEDO (relevantă tematicilor instruirii):

<https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22documentcollectionid%22:%5B%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22%5D%7D>

Hotărârile Curții Constituționale (relevante tematicilor de instruire): <https://constcourt.md/>

Acte legislative ale Republicii Moldova:

1. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994. În vigoare: 27.08.1994.
2. CPC al Republicii Moldova nr.225 din 30.05.2003.
3. Codul familiei, nr.1316 din 26.10.2000
4. Legea pentru completarea Codului de procedură civilă nr. 31 din 17.03.2017
5. Legea cu privire la organizarea judecătorească, nr. 514 din 06.07.1995
6. Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544 din 20.07.1995
7. Legea cu privire la avocatură, nr.1260 din 19.07.2002.
8. Legea privind statutul și organizarea activității grefierilor din instanțele judecătorești, nr.59 din 15.03.2007.
9. Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat, nr.198 din 26.07.2007.

---

² Legea Nr. 144/2021 cu privire la ratificarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, publicat la 22.10.2021 în Monitorul Oficial Nr. 256-260, art. 320. Disponibil : www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=128240&lang=ro.

10. Legea privind statutul și organizarea activității grefierilor din instanțele judecătorești, nr.59 din 15.03.2007.

11. Legea privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie din 01.03.2007 (publicată la 18.03.2008 în MO nr.55-56, data intrării în vigoare – 18.09.2008);

12. Legea privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, nr. 140 din 14.06.2013 (publicată la 02-08-2013 în MO nr. 167-172 art. 534).

Hotărârile Plenului Curții Supreme de Justiție (relevante tematicilor de instruire):

http://jurisprudenta.csj.md/db_hot_expl.php

Recomandările Curții Supreme de Justiție (relevante tematicilor de instruire):

http://jurisprudenta.csj.md/db_rec_csj.php

Avizele consultative ale Curții Supreme de Justiție (relevante tematicilor de instruire):

http://jurisprudenta.csj.md/db_avize_csj.php

Bibliografie de profil:

1. Belei E. ș.a. Drept procesual civil. Partea Generală. Chișinău: Editura Lexon și Cartea Juridică, 2014.
2. Belei E. ș.a. Drept procesual civil. Partea Specială. Chișinău: Editura Lexon, 2016.
3. Belei E., Balan P., Clima I., Munteanu A., Comentarii la Legea cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative (modificarea Codului de procedură civilă), Chișinău, 2018;
4. Ghervaș M., Gornea M., Maxim I. [et al.], Implementarea legislației cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie: Suport de curs, coord. ed.: Diana Scobioală, Alexandra Nica ; Centrul de Drept al Femeilor (CDF), Inst. Naț. al Justiției (INJ). – Chișinău, 2018.
5. Poalelungi M. ș.a. Manualul judecătorului pentru cauze civile. Ediția II. Chișinău: Tipografia centrală, 2013. <http://www.drept.usm.md/public/files/Manual-judecator-cauze-civile-2013f2697.pdf>
6. Leș I. Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole. Art.1-1133. București: Editura C.H. Beck, 2013.
7. Perevozniv I., Turcan-Donțu A., Zaporojan-Pîrgari A, Raport de analiză a compatibilității legislației Republicii Moldova cu prevederile Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, Chișinău, 2024.
8. Justiție pentru minori în interesul superior al copilului. Practici de lucru cu copilul victimă / Mighiu C., ș.a., Asociația Salvați Copii, Iași, 2008;
9. Manual destinat practicienilor din sectorul justiției pentru a asigura accesul la justiție al victimelor violenței în familie, Obligațiile pozitive ale statului în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în materie de violență în familie, CDF, Chișinău, 2019.